

קול קורא להגשת תקצירים
בחזרה לגאולה : הכוכב של פרנץ רוזנצוויג 1919-2019
17-20 פברואר 2019
האגודה הבינלאומית לחקר פרנץ רוזנצוויג

הספר *כוכב הגאולה* הושלם על ידי פרנץ רוזנצוויג בתאריך ה-16 בפברואר 1919. במלוא מאה שנים להשלמת הספר, אנו מזמינים לירושלים היסטוריונים, תאולוגים, פילוסופים ותיאורטיקנים פוליטיים, על מנת לבחון מחדש את המושג המארגן של הספר: *גאולה*. אנחנו מזמינים חוקרים לחזור לתפיסת הגאולה של רוזנצוויג בשלושה מישורים חופפים: **מחקרים פרשניים** אודות מושג הגאולה עצמו של רוזנצוויג; **מחקרים הקשורים לקונטקסט ההיסטורי** בו נכתב *כוכב הגאולה* ואו הקשר שבין מחשבתו של רוזנצוויג לתקופה ההיסטורית שבה חי; ו**מחקרים העוסקים** במורשת הדתית, הפוליטית והתרבותית של **שיח הגאולה** לה תרם רוזנצוויג, שיח בעל השפעה מתמשכת ולא תמיד מדוברת על עיצוב המציאות של ימינו.

מחקרים פרשניים: בחזרה למושג הגאולה

תחת כותרת זו, אנו מזמינים חוקרים לעסוק במשמעות מושג הגאולה, כפי שהוצג על ידי רוזנצוויג בחלק השלישי של ספרו - על ממדיו הרוחניים, הפילוסופיים, הפוליטיים והחברתיים. תמות ושאלות פרשניות עשויות לכלול את הנושאים הבאים: 1. האם ועד כמה מטרת הגאולה אליה מכוון רוזנצוויג בספרו היא משימה לעולם הזה או לעולם הבא? באיזו מידה גאולה היא פעולה *אנושית* ובאיזו מידה הגאולה מציינת אירוע שהנושא שלו (או המושא שלו) הוא אלוהי? 2. רוזנצוויג משתמש במספר מונחים רומזים כדי להצביע על כך ש**ההתנהגות** האנושית הראויה לגאולה (תקווה, ציפייה וכו') מחייבת קשר לעתיד. כיצד עלינו להבין את הזמניות של הגאולה מחד, ומאידך את החוויות המורכבות של זמן אשר רוזנצוויג משייך לחברי הקהילות אשר פועלים להביא את *הגאולה*? האם יש סוג של חווית גאולה (לדוגמה: חוויה מיסטית) שמתעלה מעל הקטגוריה הזמנית? 3. החלק השלישי של *כוכב הגאולה* מאתגר תפיסות של מימוש פוליטי ישיר של שאיפות לגאולה ("וי לעריצים") ובמקביל מחווה כלפי "הפוליטיקה המשיחית" מחד, וכלפי הפוליטיקה של הגאולה הנוצרית מאידך. ורוזנצוויג, באבחה, נראה כמתרגם את הפעילות הגואלת מהממד האסכטולוגי לממד הליטורגי. כיצד עלינו לנתח את היחסים המורכבים שבין אקטיביזם חברתי, פוליטי וליטורגי כפי שרוזנצוויג מציגם ב*כוכב הגאולה*? כיצד הביטוי הליטורגי של גאולה אשר מופיע בחלק השלישי של הספר מעצב את האפשרות לדיאלוג בין קהילות בעלות שאיפות גאולה שונות?

מחקרים היסטוריים: בחזרה לשנת 1919

תחת כותרת זו, אנו מזמינים חוקרים לעסוק בהקשר ההיסטורי של *כוכב הגאולה*. תמות ושאלות היסטוריות עשויות לכלול את הנושאים הבאים: 1. סיומה של מלחמת העולם הראשונה סימן עבור הגרמנים, וגרמנים-יהודים בתוכם, נקודת משבר גדולה כמו גם אפשרות לתקווה לגאולה בזכות עליית כוחות פוליטיים מהפכניים. באיזו מידה פרשנות הגאולה בספר אמורה להיות מובנת כתגובה

למשבר ההיסטורי? ואם כן, מול איזה סוג של משבר כוכב הגאולה מתכתב? משבר גרמני מובהק? משבר של קריסת דור אירופי מסוים? משבר המעיד על ייאוש מהיסטוריה ופוליטיקה באופן גורף? 2. רוזנצוויג התעקש לעיתים שהוא חווה 'יותר מדי' לפני המלחמה (בעיקר בשנת 1913) מכדי שתהיה לה השפעה נרחבת על מחשבתו; וביום שלפני תחילת כתיבת כוכב הגאולה הוא התלונן שדורו – הדור הבוגר של חיילי מלחמת העולם הראשונה – כבר לא היה מסונכרן עם הרגע ההיסטורי בו הוא חי. אם כן, מהו הקונטקסט ההיסטורי הראוי בו כוכב הגאולה אמור להיקרא? האם כוכב הגאולה הינו למעשה ספר מלחמה? אילו ספרים נוספים בני-זמנו יש לראות כצוהר לקונטקסט ההיסטורי וכיצד קריאה השוואתית שכזו יכולה להעצים את ההבנה שלנו את כוכב הגאולה עצמו? 3. אירועי 100 השנה לציון מלחמת העולם הראשונה מלווים בהתפתחויות דרמטיות של ההבנה המחקרית שלנו על התקופה. באילו דרכים שינויים אלו משפיעים על ההבנה שלנו את כוכב הגאולה?

מחקרים העוסקים בשיח אודות הגאולה

תחת כותרת זו, אנחנו מזמינים חוקרים לשקול את מעורבותו ותרומתו של רוזנצוויג כמו גם את הריחוק שלו מאספקטים נרחבים של שיח הגאולה אשר ממשיכים להשפיע על חשיבה בת זמננו ועל אירועים עכשוויים. תמות ושאלות העוסקות בשיח הגאולה עשויות לכלול את הנושאים הבאים: 1. כמסמן של סוף חיי העולם הזה, קהילות דתיות שונות עשויות לראות את הגאולה כרעיון משותף ולחילופין כמצע לחילוקי דעות? הרעיון של רוזנצוויג אודות התפקידים המשלימים של יהודים ונוצרים בכלכלת הגאולה, שימשו בעקבות מלחמת העולם השנייה והשואה כבסיס רעיוני לאפשרות של דיאלוג חוצה דתות. יחד עם זאת, כוכב הגאולה דחה קבוצות דתיות, תרבותיות ואתניות מהמרחב העוסק בפרקסיס של גאולה. בירושלים של שנת 2019, מהן האפשרויות והגורמים הבעייתיים בבחינת מחשבתו של רוזנצוויג ובבחינת הרלוונטיות של דבריו לדיאלוג דתי מודרני, ובמיוחד לדיאלוג שבין יהודים ומוסלמים? באילו מובנים רעיון הגאולה יכול להוות חסם בפני אפשרות לדיאלוג שכזה? 2. היחס של רוזנצוויג לציונות משקף בעיקר אכזבה מן האופן בו התנועה הציונית הגדירה את החיים היהודים כארציים. מנגד, במאה השנים שחלפו מאז השלמת הספר, שיח הגאולה הפך מרכיב חשוב בהגדרה העצמית של "ציונים" רבים וכך גם בפוליטיקה העכשווית של המזרח התיכון. כיצד רוזנצוויג היה רואה את הנוף הדתי והפוליטי של ירושלים של ימינו? האם תפיסתו של "קהילה ליטורגית" יכולה להשתלב בספירה הפוליטית? האם נכונה ראייתו של גרשם שלום שגורס כי קונספט הגאולה הוא חלק מניסיונו של רוזנצוויג לדחות משיחיות אפוקליפטית? ואם כן, באילו מובנים יכולה תפיסתו של רוזנצוויג להתחרות בתפיסות משיחיות בשיח התיאולוגי-פוליטי הציוני העכשווי? האם רוזנצוויג מעוניין ללמדנו, בסופו של דבר, כי הגאולה ניתנת לביטוי ברור ו/או בטוח בעיקר בגלות? בהגדרה מרחיבה, אילו לקחים ניתן ללמוד מתפיסת הגאולה של רוזנצוויג על התמודדות עם אתגרים בני-זמננו בהגות ובחיי היומיום?

האגודה הבינלאומית לחקר רוזנצוויג מזמינה חוקרים המעוניינים לעסוק בתמת הגאולה במחשבתו של רוזנצוויג בכנס בינלאומי אשר עתיד להתקיים בירושלים, בין התאריכים 17-20 בפברואר 2019. אנו מזמינים את המועמדים להמציא את המסמכים הבאים:

1. כותרת ותקציר (כ-10 שורות) עבור הרצאה באורך 20-30 דקות, יחד עם אפיון ההרצאה לפי הסוגות המוזכרות

מעלה (פרשני, היסטורי, שיח)

2. ביוגרפיה מקצועית קצרה (חצי עמוד לכל היותר)

על המועמדים לשלוח את המסמכים למייל: rosenzweigstar@gmail.com. ניתן ליצור קשר עם הגב' מור חג'בי לבירורים

במספר: 02-5881909

מועד סגירת ההגשה: 1 ביולי 2018.

אנו מברכים על הגשות של מלומדים בשלבי קריירה שונים אך עדיפות תינתן לחוקרים צעירים. בקשות למימון הוגשו כדי לעזור למציגים בכיסוי עלויות הנסיעה (במיוחד עבור חוקרים צעירים).

שפות הכנס הן גרמנית, אנגלית ועברית וצרפתית.